

Oglaš, pripisane itd. tiskaju račun u se na temelju običajne cjenika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglašaj se naputnicom ili položajem pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Isto list na vrijeme ne primi, niti se javi odgovornosti za svotu novca, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana naplate reklamacije.

Cenzurno računa br. 47.849.
Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogu sve polćvari.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja.

Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Glavna 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi ne se vraćaju, ne podpišani ne tiskaju, neiskriveni se primaju.

Predplata sa poštarijom: 10 K u obće, 5 K za sećake, 3 K za sećake, 1 K 5—, odnočno K 2-50 c. pol godine.

Izvan carine više poštarija. Plaća i utiče se u Pul.

Redoviti broj stoji 10 h. za 10 h. 20 h. 30 h. 40 h. 50 h. 60 h. 70 h. 80 h. 90 h. 100 h. 110 h. 120 h. 130 h. 140 h. 150 h. 160 h. 170 h. 180 h. 190 h. 200 h. 210 h. 220 h. 230 h. 240 h. 250 h. 260 h. 270 h. 280 h. 290 h. 300 h. 310 h. 320 h. 330 h. 340 h. 350 h. 360 h. 370 h. 380 h. 390 h. 400 h. 410 h. 420 h. 430 h. 440 h. 450 h. 460 h. 470 h. 480 h. 490 h. 500 h. 510 h. 520 h. 530 h. 540 h. 550 h. 560 h. 570 h. 580 h. 590 h. 600 h. 610 h. 620 h. 630 h. 640 h. 650 h. 660 h. 670 h. 680 h. 690 h. 700 h. 710 h. 720 h. 730 h. 740 h. 750 h. 760 h. 770 h. 780 h. 790 h. 800 h. 810 h. 820 h. 830 h. 840 h. 850 h. 860 h. 870 h. 880 h. 890 h. 900 h. 910 h. 920 h. 930 h. 940 h. 950 h. 960 h. 970 h. 980 h. 990 h. 1000 h.

Štamparija i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. Vile Glavna br. 1. tamo neka se nasloviju sva pisma i predplata.

Nadvojvoda Fran Ferdinand i supruga vojvodkinja Hohenberg na putu na vječni počinak.

Točno po ustanovljenom programu obavio se sprovod visokih pokojnika. U utorak odnešeni su ljesovi iz konaka u Sarajevu na kolodvor uz pratnju sve vojne posade, civilnih i vojničkih dostojanstvenika i neizmjereno veliki broj naroda, koji je s najvećim pietetom pratio sprovod. Nadbiskup dr. Stadler, koji je sa svim svećenstvom vodio sprovod, blagoslovio je na kolodvoru još jednoga ljesove u vlaku, koji je odao mile pokojnike put Metkovića. U Metkoviću je silan narod dočekao talobni vlak i suznim očima opraštao se od milih žrtava zločinačke ruke. Niz obala Neretve, gdje su se nalazili ljesovi, bio je prekriven narodom, koji je s velikom tugom i žalostom pratio sprovod. Narod je bio tako silan, da su se mnogi ljudi, koji su se nalazili na obali, morali povući na stranu, da ne bi ometali sprovod.

Na visoki odar, obkoljen sa dvostrukim redom svećaka, Sutradan u 8 sati do podne bio je pripušten narod pohoditi mrtve ostanke.

U 4 sata po podne počela je u dvorskoj crkvi pogrebna svečanost. Prisutan je bio car i kralj sa svim nadvojvodama i nadvojvodkinjama te članovima obitelji vojvodkinje Hohenberg, sav dvor, austrijski i ugarski i zajednički ministri, ban Skerlecz, papinski nuncij, svi diplomate kao zastupnici svojih država, načelnici policije, vojske, pomorstva, telegrafne i poštanske uprave, gradonačelnik i drugi visoki činovnici. U crkvi je bilo toliko ljudi, da su se mnogi ljudi, koji su se nalazili na obali, morali povući na stranu, da ne bi ometali sprovod.

Kad je Njegovu Veličanstvo stupilo u crkvu, obuzelo je prisutne duboko potresenje. Uz veliku asistenciju izvršio je kardinal knez nadbiskup dr. Piffl obred blagoslova mrtvih tijela. Među prisutnicima vladalo je za vrijeme obreda duboko ganuće. Poslije je crkva zatvorena.

Oko crkve sakupilo se nepregledno mnoštvo svieta, koje je caru i kralju, kad je iz crkve izlazio, priredilo burne ovacije. Isto tako je obćinstvo srdačno aklimiralo novoga prijestolonasljednika Karla Franju Josipa.

Djeca na odru svojih roditelja.

Djeca prijestolonasljedničkog para Sofije od 13 god., Maks od 12 i Ernest od 10 god., došla su u Beč u pratnji svoje bake nadvojvodkinje Marije Terezije i tetke grofice Chotek u 5 sati i u 7 i pol na večer bila pripuštena u kapelu. Djeca su se vozila sa svojom tetkom i držala zagrlijeno, odjevena u crnini, lica su im bila blijeda i zaplakana. Kad su ušli u kapelu, gdje su im ležali mrtvi roditelji, ostala je mala vojvodkinja Sofija kod vratiju, pokrila lice rukama i grčevito plakala. Dječaci su međutim pošli naprijed i preneraženo zurili u mrtva tjelesa svojih roditelja. Kad su opazili, da im sestra stoji kod vratiju, počeo je u njoj stariji brat, obujmiju ju oko vrata i rekao: „Dodji, da ih vidiš!“ Mala se vojvodkinja napokon odvratila i pristupila k odru, ali zaplakala. bacivši se u naručaj svoje tetke grofice Chotek i vrisnula: „Maminko, cinižje sđase Maminko!“ (maminko, jedina sladka maminko). Djevojčica je počela grčiti mrtvu majku i oca. I dječaci su pristupili k ljesu i počeli ih cjelivati. Dvadeset i pet časaka trajao je ovaj tužni opraštaj. Tada ih je grofica Henrijeta Chotek pozvala, da izidju. Djeca su se još jednom oprostila i pošla prema vratima. Međutim je mala vojvodkinja poletila opet natrag, bacila se na majku i ponovno grčevito plakala.

Pokop u Arstettenu.

Blagopokojni prijestolonasljednik sagrađio je nedavno na svom dvorcu Arstettenu za sebe i svoju obitelj grobnicu i začeo da bude tamo pokopan. Dvorac Arstetten leži na lijevoj obali Dunava nedaleko Beča.

U petak, u 11 sati na večer odvezli su posebnim vlakom ljesove pok. nadvojvode prijestolonasljednika i supruge vojvodkinje Sofije u Arstetten, gdje su u subotu u 11 sati po svečanom zašućnicama sprovedeni i sahranjeni na vječni počinak u grobnicu. Sprovodu u Arstettenu prisustvovali su: car i kralj, nadvojvoda i nadvojvodkinja te mnogi grobovni plemstva. Djeca visokih pokojnika bila su također na sprovodu, odakle su se istog dana vratili u Beč, a drugi dan su bili primljeni od cara i kralja u Schönbrunn-u u audienciju, koja je potrajala preko pol sata.

Tako su položena na vječni počinak dva mila života, odtgnuta narodima ovdivave zločinačkom rukom u Sarajevu. Eijih spomen bit će navieke duboko urezan u srcima odanog i vjernog hrvatskog naroda.

Zahvala cara i kralja.

Povodom zločinačkog umorstva u Sarajevu primilo je Njegovu Veličanstvo neizmjeri broj sažalnica i izjava odanosti i vjernosti. Na te iskaze upravilo je Njegovu Veličanstvo na ministra predsjednika ovo ručno pismo:

Dragi grofe Stürgku!

„Duboko potresen stojim pod dojmom kletoga djela, kojim mi je olet moj ljubljeni nećak iz reda posvećenog ozt-ljnom vršenju dužnosti, zajedno sa njegovom velikodušnom i ljubljenom suprugom, koje je ostala kraj njega vjerno i u časovima najveće opasnosti, pa koje je djelo tako najbolje razlažotilo i Moju kuću.“

Mogu li u ovoj gorjkoj boli naći utjehe, to je ona u nebrojenim dokazima toplivrtvenosti i iskazanoga suosjećanja, koji mi je minulih dana stiglo iz svih krugova pučanstva. Zločinačka ruka otela je Meni: ljubljenoga rođaka i vjernoga suradnika, otela je djeci, koja su jedva preživjela na; nježnije doba pak potrebuju zaštite, sve ono što im je na zemlji bilo drago te iskrcivju tugu nagomilala na njihove nevine glave.

Mahnitost male rpe zavedenih se moć. uzdržati svele veze, koje vezu Mene i Moje

narode, ona ne može doseći čuvstva usrdne ljubavi, koja su Meni i pradasnoj vladalackoj kući iz svih djelova monaraije iznova tako ganutljivim načinom izražena. Sest i pol decenija dielio sam s Mojim narodima tugu i žalost, te sam i u najtežim časovima vazda mislio na Moje uzvišene dužnosti, na odgovornost za udese milijuna naroda, a kojim dugujem račun Svevišnjemu. Nova bolna kušnja, koju je neistraživa božja odluka poslala Meni, Mojima, pojačat će u Meni odluku, da na putu, koji spoznah kao pravi, izdržim do posljednjega daha na koriš Mojih naroda. Pa budem li jednoč mogao zalog njihove ljubavi kao najdragocjeniji zapis ostaviti Mome nasliedniku, biti će to najljepša nagrada Mojoj otežinskoj skrbi.

Nalazem Vam, da svima, koji su se u ovim bolnim dnevima u prokušanoj vjernosti okupili oko Moga prietolja, uzratite Moju duboko osjećanu hvalu.

Beč, 4. srpnja 1914.

Franjo Josip v. r.

Hrvatskim i slovenskim izbornicima.

Izbori za naš zemaljski sahor, što se našega naroda tiče, su dovršeni. Do istine još se imade izabrati sedmorice zastupnika, i to sa strane delegata trgovačke komore i velikog posjeda, nego u taj izbor mi ne sudjelujemo; ova dva izborna razreda temelje se na protudemokratskom kurijalnom sistemu, koji daje našim narodnim protivnicima većinu zastupnika, premda ih je manjina pučanstva. Prilike su kod nas takove, da se još nije mogao posvema odstraniti ovaj sistem.

Medjutim mi možemo biti podpunoma zadovoljni sa uspjehom izbora. Nismo doduše osvojili nijedan novi kotar, a to nismo niti očekivali uz sada postojeće prilike; veseli nas ipak, što se oko imena naših izabranih 19 zastupnika sabrao toliki broj izbornika, koji nam daje najbolje jamstvo za napredak naše narodne stvari u Istri.

Naši su narodni protivnici bili uprili sve sile te im u pomoć priskočiše također Niemci, koji postoje u pokrajini tekars usljed zahtjeva vladinog sistema. Sve njihove složne sile, osobito u trećem kotaru grada Pule, razbile su se o četrstoj i neslomivoj volji te probudjenoj narodnoj svijesti našega naroda.

Pozvali smo vas u borbu u ime naših narodnih načela i zajedničkih nam interesa, bez ikakvih obzira na osobnosti, te sa zadovoljstvom iziđemo, da je ogromna većina naših izbornika shvatila taj poziv i položaj

U to je došao u „Casino Comercia-
kandidat kamore Kator, te čim ga je stal-
opazio, odmah je upoznao, da se nalazi
zarobljen u spilji vukova (starijak je nai-
vo do tada držao, da se nalazi u društvu
svojih, tim više, što su šinjime liepo
ratakli govore). Na to se ustao i oti-
van i došao u Narodni Dom, gdje mu
privlačiva prava legitimacija i onda
glasovao za našega kandidata. Bio je
robljen od kamore skoro pol godine.

Glavna godišnja skupština Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Lignju (Lovran).

Lovranska je općina vrlo prostrana: područje joj siže od mora pa gotovo do vrha Učke gore. Ima na Lovranštini mnogo rastranih sela. Mnoga su od njih osamljena, bez cest, bez pravoga puta. Svijet je u njima dobar, ali do skrjivosti zapušten. Tom zapuštenosti lovranskog seljaka okoristili su se već do sada Talijani, koji još sada pašu na Lovranskoj općini. Njihovo je nastojanje išlo zatim, da onaj nevoljni puk zaslijepe, da ga zadoje mržnjom protiv Hrvata, protiv hrvatskoga imena, što više i protiv hrvatskoga jezika. Privukli su ga u svoju talijansku školu, a odbili od njegove rođene — hrvatske škole. Odnaroditi ga još nisu mogli, ali su zato već mnoge otudjili našoj misli. Ne usudju se krstiti ih Talijanima, za sada ih nazivlju tek Istrijanima, a i naši zavedeni momci zovu sebe tako. Mnogi između njih nose na prsima neakve znakove, u kojima je urezana Danteova slika. Pitate li ih: tko je bio Dante? Oni Vam na to neće znati odgovoriti. Uz Danteovu sliku nose crno-zutu vrpču, te su uvjereni da je Dante bio neki veliki junak, koji je obranio austrijskoga cesara od Hrvata i Rusije. Tako eto zaglupljuju Talijani naš nesvjesni narod na Lovranštini.

Opasno je to. U novije vrijeme počeli su se useljavati u Lovran i Nijemci, koji su se već združili s Talijanima, da nam zauvijek otmu svaku nadu, da bi Lovran mogao postati hrvatski. Da to postignu nastavljaju svojom navalom na Lovranska sela koristeći se pri tom lokalnim priklama i razmiricama, a naročito neznanjem našega čovjeka. Hoće da sebi sačuvaju zaledje, da nama Hrvatima otmu jedinu vojsku, koja bi mogla našem narodu vratiti već napola otudjeli Lovran.

Prije desetak godina bila je ta vojska gotovo sva pod njihovom zapovijedi. Teško onome, tko bi se bio usudio, da zadje u neka naša sela, da istakne svoje hrvatsko mišljenje! Otrag pet godina, dala je sva Lovranština prigodom izbora za zemaljski sabor našem Spinčiću nešto oko 90 glasova. Ove godine porastao je broj Spinčićevih izbornika na 230, dok su Talijani udruženi s Njemcima i pošto su iz listine izbornika izbacili oko 60 naših imali u svemu jedva 280 glasova! Napredak golem! Ali djelo nije još dogotovljeno; trebat će uprijeti, pregnuti, dok se i zadnji naš čovjek na Lovranštini predobije za našu hrvatsku ideju. Tu je priskočila i naša Družba. U selu Lignju sagradila je svoju školu, koja će biti rasadnikom naše hrvatske misli za Lovranštinu. Što više, da se narodu našem učvrsti i ojača narodna svijest, Družba je ove godine odlučila držati svoju glavnu godišnju skupštinu na Lovranštini i to baš u samom Lignju. I dobro je uredila. Ta Družbina skupština pridonijela je k učvršćenju i probuđenju hrvatske svijesti u onom kraju, pridobila je našoj ideji novih prijatelja i zagovornika, dok je našim budućim nadama, udarila čvrsti temelj.

U nedjelju 14. junija krenula je iz Lovrana put Lignja nedogledna povorka Hrvata i Hrvatice. Na čelu povorke išao je predsjednik g. prof. Spinčić koji je kao i svi drugi članovi družbinog ravnateljstva, bio kraj krasnog slavluka nagrađen cvijećem i pozdravljen burom „Živio“ klićima. U crkvi sv. Roka bila je pjevana služba božja. Misio je g. prof. Spinčić, dok je vani na tratinici igrala naša vrijedna Lovranska glazba neke crkvene pjesme. Naroda je bilo preko jedne tisuće. Sav se taj svijet iza svrsene sv. mise uputio u povorci prema družbinj školi. Pred ulazom dočekala je predjednika Spinčića i članove Ravnateljstva jedna djevojčica, pozdravila ih prelijepim riječima i predala krasnu kitu cvijeća sa trobojnom vrpcom. Pošto je prof. Spinčić odzdravio na pozdravu, uputio se svijet u novosagrađenu kuću, koju je prof. Spinčić blagoslovio. Iza toga započela je skupština, kojoj je prisustvo-
vao i veleć: g. Luk, župnik u Lovranu.

Prof. Spinčić pozdravi skupštinare i predstavi im zastupnika vlade i izvjestitelja „Riječkog Novog Lista“. Pozdravlja posebice g. dra. Dinka Trinajstića, koji je naravno došao iz Pazina. S

nekoliko vrlo zgodnih riječi obazreo se na političke prilike u Lovranu i sa zadovoljstvom istaknuo, kako te prilike kreću na bolje. Ima na Lovranštini mnogo svijeta, koji je već progledao, a za one zavedene kazao je prof. Spinčić, mi smo se danas u crkvi pomolili Bogu. Spomenuto je kako je došlo od družbine škole u Lignju, a onda prešao na djelovanje naše Družbe u prošloj upravnoj godini. Istaknuo je njezine troškove i velike izdatke. Toplim riječima sjetio se je milih pokojnika, koji su Družbi namirili lijepih zapisa. U prvom redu sjeća se svoga od mladosti prijatelja i družbinog najvećeg dobrotvora, blagopok. Dra. Banjavčića, kome skupštinaru ganuli kliknuše: Slava! Sjetio se i pok. Derežana iz Slavonije, koji je družbi ostavio polovicu svoje kuće u Slatini, pa Stjepana Matijevića, ljekarnika u Brodu, Mata Brozovića. Zahvaljuje gospodji Dragici ud. Pavelić iz Gospića, koja je ovih dana poklonila Družbi K 1000 u spomen svoga blagopok. suprug. S nekoliko srdačnih riječi zahvaljuje predsjednik Dalmaciji i njezinim biser gradovima Dubrovniku, Splitu i svim onim drugim mjestima, koji rade za Družbu. Zahvaljuje novinama i želi da se ova zahvala posebice uvrsti u zapisnik. Doliće se djelovanja njemačkog Schulvereina i talijanske Lege. Prikazuje njihove navale na našu teritoriju, njihove pokušaje, da nas istisnu sa obale, koja nije samo naša na istočnoj strani Istre, već dobrim dijelom i na zapadnoj strani. Da se odhrvamo tolikim i takvim dušmanima, trebat će da življe poradiamo oko napredka ove naše Družbe, treba da budemo složni, da u ovim teškim vremenima pokažemo da smo ljudi i Hrvati — svoji na svoje.

Ovaj je govor primljen velikim odobrenjem.

Družbin tajnik pročitao zatim svoj izvještaj o radu družbinog Ravnateljstva u upravnoj godini 1913. Družba uzdržava 42 škole, 10 dječjih zabavišta i 4 nastavna odnosno obrtna tečaja sa ukupno 77 namještenika. Lanjske godine proširila je svoje zabavište u Cresu, dvorazrednu školu u Velikom Lošinju proširila na trokazrednu, dvorazrednu školu na Kastanjeru (Pula) na četverorazrednu, otvorila zabavište na Susku, u Kasteliru, pa dvorazrednu školu na Velom Vrhu u Puli i jednorazrednicu u Sovinjštini. Dogradila se je školska zgrada u Lignju.

Iza toga pročitao g. Rikard Katalinić Jeretov izvješće blagajnika, iz kojega vidimo, da su družbini dohodi u god. 1913. iznosili oko 213 hiljada kruna. Troška bijaše oko 208 hiljada kruna. Najviše otpada na učiteljska beriva (K 123 hiljade).

Pošto je kastavski načelnik g. Kazimir Jelusić predložio u ime nadzornoga vijeća, da se Ravnateljstvu za lanjsku upravnu godinu podijeli absolutorij i pošto je taj predlog jednoglasno prihvaćen prešlo se na raspravu o promjeni nekih paragrafa družbinih pravila, te se je zaključilo, da će naša Družba uzeti u svoj djelokrug također i hrvatsko školstvo u Trstu.

Dosadašnji blagajnik g. Julije Miran zahvaljuje se na časti odbornika i to zbog prevelike zaposlenosti na drugom narodnom polju i predlaže da se na njegovo mjesto izbere g. Rikarda Katalinića Jeretova. Ovaj predlog podupire i g. Dr. Dinko Trinajstić, ističući zasluge, što ih je spomenuti gospodin imao do sada oko napredka naše Družbe već od vremena otkada se Družba ustanovila. Predlog se prihvaća i g. Rikard Katalinić Jeretov ulazi u družbinu upravu kao njezin član.

Pošto je g. Dr. Ivo Orlić zahvalio ravnateljstvu Družbe, što je izabrao s'ielom ovogodišnje glavne skupštine Lovranštinu, ustaje g. predsjednik Vjekoslav Spinčić, te je još jednom pozdravio skupštinare i zaključio skupštinu.

Izvišće tajnika Družbe g. Cara Emina.

(Izvišće o radu Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u godinu 1913.)

Slavna skupštino!

Draga braćo! I ja se radujem s vama, što je naša Družba odabrala sijelom svoje ovogodiš-

nje glavne skupštine ovo mjesto. I haran sam joj, jer je ovaj lijepi kraj ponekle i moj rodjeni. Pa kao i vi, i ja želim, od srca želim, što našu Družbu nismo mogli dočekati onako, kako bi dolikovalo. Ni krov, pod koj je primismo, nije naš već njezin. Kud ćete veće tuže, veće nevolje!

Nikoga nema, da je u ime općine pozdravi. Glavar nam je neprijatelj, a neprijatelji su nam i svi oni, koji su mu blizu.

Nego, zapravo, što bi ona čeljad ovdje među nama? Oni su se odbili od našega korijena, otčinili od našega stabla. Sok, što im štruji žilama, ne crpe iz svoje rođene zemlje. kao mi našu zdravu, rođenu krv. To, što su oni primili, i što danomice primaju od svojih lukavih učitelja Talijana, iz njihovih novina i domaćih narodnih izdajica, izopadla im je narav, razvodnilo krv, otrovalo misli. Ovaj otrov udara im u glavu, napunja im mozak neakvim ludim, budalastim tlapnjama i fantazijama, pa neprestano trabunjavu, da su oni pravi i rođeni Talijani, a i Lovran da je onamo od starine talijanski i samo talijanski.

Lovranska braćo! Pogledajte oko sebe, bacite pogled na svu ovu vašu zemlju, na sve ove vaše nebrojene „dolčice“, umejke, njive, potoke, „kaliće“, pa dozovite u pamet njihova imena i vidjet ćete, da to nisu nikakovi talijanski već pravi, pravcati naši, hrvatski nazivi.

A vi znate, da ti nazivi nisu od juče. Mi smo ih naučili i naslijedili od naših otaca. Naši oci od svojih starijih i tako je to išlo redom do u najdavnija vremena, kad se još o Talijanima nije ni znalo, da su na svijetu. Pa naš govor! I njega smo naučili i naslijedili od naših otaca, a naši oci od svojih: predja — pa i to je išlo onako, redom do u najdavnija vremena, kad o talijanskom jeziku nije bilo još ni spomena.

Ne! Ovaj naš lijepi lovranski kraj nije bio nikada talijanski, što više: otkad su se Talijani prvi put pojavili na ovom našem moru, oni su se ovom našem mjestu pokazali kao njegovi najgrdniji, najkrvniji neprijatelji. Miteći, neka-dasnji ljuti gusari i bezdušni gospodari zapadne istarske obale i istočne do Plomina, više su puta pokušali, da osvoje ovaj naš kraj. Od njihova razbojničkog bijesa mnogo su stradali naši dje-dovi. Noću, iznenada, dojedrili bi sa svojim galera-ma pred grad, napali ga, oplijenili, opljačkali a naposljetku zapalili. Za to i je kroz stotinu godina bilo u Lovranu, na Rijeci i po cijelom Kvarneru najomraženije ime vencesijanako — ili — što je svejedno: talijansko. I staro i mlado i muško i žensko kielo je i proklinjalo talijanske napadače, gusare, razbojnice. Crna uspomena na njih ostala je živa u pameti naših Lovranaca, pa su još godine 1866. kao na pir brili pod Vis, da im se osвете.

Posteni i pametni Lovranci sjećaju se toga još i danas. Na to je zaboravio samo nekoliko domaćih izroda, koji sada buhnbaju uokolo, da su oni rođeni Talijani. Ali ne mislite, da oni to govore za to, jer su tobože o tome uvjereni! Ne — oni se sile govoriti talijanski najviše za to, jer ne će da budu jednaki s vama, vanjšćakima, a ne će da budu jednaki s vama jer vas drže za mnogo niže od sebe, za malo ili gotovo ništa vrijedne stvorove, koji su samo za to na svijetu, da gospodu služe. Izvodjena i izmoždena su ta čeljad, bez sile i energije, za to im treba netko, da ih drži, diže, nosi. Mali ljudi, prazne glave i suha srca, pravi „pagliacci“, kojima vje-tar okreće po volji, kao da ih je neki zli duh prosvuo ovuda, da ovom našem milom kraju budu na zator. Sami ne mogu ništa, jer su mizerni, slabići, kukavci, zato im je dobro došao svaki tuđinski pri-puz, svaki talijan: i potužak, probisvijet, vagabund, što se bogzna kuda potucao, skitao, natezao, ne nalazeći nigdje pravoga mjesta, dok nije napo-sljedku pao u ovaj naš Lovran i nametnuo se za gospodarstvenu našemu kraju.

Danas vladaju u Lovranu tuđinci; ima ih, kako bi naš čovjek rekao: „iz svake vrata kuće“ — ali barjak nose Talijani iz Italije, podanici tuđega kralja, sinovi tuđe zemlje. Pa takva čeljad, da godju pozdraviti ovu našu Družbu,

Da našemu Narodnjstvu otkriva pismo, pr-
visti je naša „Narodna Zastava“ - uopšte
na ovaj način da predstavi Narodno blatno.

u Istri. Narodna Zajednica za Istru izdala je o tome potanji izvještaj, a mi prihvaćamo ovu zgodu da joj na trudu i požrtvornosti najljepše zahvalimo.

Volosko-Opatija, Pula, Pazin, Zamec, Lovran. Kastav osvjetili su si pri tom lice, a druga manja mjesta pridonijela su ovoj narodnoj slavi već prema svojim silama.

Prigodom Narodnog blagdana išla su nam osobito na ruku sokolska i neka druga društva, pa mnogi članovi čete, povjerenici i drugi. Od srca im hvala!

I u Americi odjeknuo je lani naš poziv na proslavu Narodnog blagdana, pače, velevrijedni predsjednik Hrvatskog Saveza u Sjedinjenim Državama Amerike, veleč. gosp. Niko Gršković izdao je tom prigodom krasnu „Poslanicu“, u kojoj je temeljito i zanosno obrazložio značenje narodnog blagdana i ovako završio:

„Vi ste, braćo radnici, članovi „Hrvatskoga saveza“, do sada od svoje muke i znoja doprinesli dar na oltar otadžbine i naroda kao članarinu i darove Hrvatskom Savezu.

Neka ove prve kaplje krvavog znoja vašeg što razdijeljujemo među siromašnu seljačku i radničku djecu u domovini, da ih očuvamo od tudjinstva i ondarodjenja, donesu ploda i blagoslova, da kad ovim mladim sokolice krla ponarastu, nas starije u borbi jačaju, krijepe i predvode, a dar određen bolestnoj, zapuštenoj i nevoljnoj braći našoj, radnicima, u domovini i ovdje, neka bude dokazom naše bratske ljubavi i zalogom, da se i unapred otadžbini, narodu i braći našoj iznevjeriti nećemo, jer ovako rađeni izvršujemo zavjet i prisegu našu, da ćemo raditi i žrtvovati za dobro naroda i slobodu otadžbine naše Hrvatske!“

Tom prilikom poklonio je američki Savez našoj Družbi 100 dolara. Ovako Sjeverna Amerika, dok su nam za istu zgodu iz Južne Amerike Punta Arenas, stigle K 302. Neka Bog pozivi onu našu daleku braću!

Tekom lanske godine primili smo od „Hrvatske Narodne Straže“ u Zagrebu K 4000, od Nj. Preuzvišenosti gosp. nadbiskupa dra. Bauera K 2000, od presvj. gosp. dra. Milana Amruša K 1000, od slavne Hrvatske Narodne Zajednice u Pittsburgu u Americi K 2000, od raznih rodoljuba u domovini i Americi omamljih prinosa, koji svi svjedoče o njihovoj ljubavi k ovoj našoj ustanovi. Svi su ovi naši prijatelji duboko prožeti važnosti ove naše borbe u Istri. Svima, svima neka je od srca hvala i najtoplija preporuka, da nam i unaprijed ostanu vjerni. Njihove pomoći treba naša Družba najviše sada, u času, kad je naša mala, o. l. dugo borbe već izmorena istarska vojska zapodjela s neprijateljem boj upravo na život i smrt. Neka ne posu, da nasrta jedno lijepo započeto djelo. Već je toga u našoj povijesti bilo i odviše. . . U kraj s malodušnosti! Jedan pogled na ovo naše more, kome nema u ljepoti premca na cijelome svijetu, pa da u svim pravih domorodcima uznavrije kry i da se stvori krajina odluka: u boj, da se svijetloj kruni naše hrvatske domovine očuva ovaj biser, ova čest naše lijepe teritorije. U boj! — I ne posu, da nam i jednog našeg čovjeka potisnu s njegove sadašnje pozicije. U boj! — I ne diti, da nam ostanu ni jedno naše dijete, jer je za nas svako izgubljeno dijete, jedan pali vojnici. I od ovom lozinkom vojuje i ova naša Družba, u tome je sve njezino značenje, njezina svrha, prema kojoj je ona i lanske godine ućasila svoj rad u našem do krajuosti zaupuštenom narodu.

Uzme li se u obzir, da je naša Družba imala u školi, godini 1912/13. 55 škola i 76 što učitelja i učiteljica, te da je za same plate učiteljima morala izdati ogromnu svotu novaca, to će biti svakomu jasno, da smo prema prije iskazanom prilikom bili primorani postupati što opreznije u preuzimanju novih obveza. To više, što su na lanku godinu pale uplate raznih još u pripremljivoj godini izvršene gradnje. Uvelike nas tiste manoge najamnine, što ih moramo plaćati za školske prostorije, odnosno za stanove učitelja, pa adaptacije većinskih prostorija, te popravci naših zgrada. K tome dolaze učila, namještaj, knjige za elementarne učbenike, potpuno pripremljena za učiteljima, upravni troškovi i tako redom. Gledajući u ti društveni redoviti troškovi, vrlo je ozbiljan njezin položaj naprama preuzetim obvezama. Ali uza sve to naša je Družba Sr. Cirila i Metoda za Istru učinila i lani jedan korak naprijed. Društveno zabavište na Cressu nije već dugo od-

govaralo svrsi. Prostorije su bile pretjesne za onolik broj djece (oko jedne stotine). Družba je tome doskočila dogradnjom novih prostorija, u koje se je preselio jedan dio onih naših malšana. Da se nije na vrijeme providjelo, mnogi bi nam bili odbjegli iz zabavišta i uskočili u talijansko, kamo ih neprestano mame Talijani, a zna se, da je svijest u mnogih naših ljudi još vrlo slabasna. . . Pri toj dogradnji bili su nam od velike pomoći rodoljubni odbornici Creske posujilnice. Neka im je od srca hvala, a kad bi se i drugi ugledali u njihov primjer, bio bi našoj Družbi u kojećem olakšan posao.

Škola u Velom Lošinju bila je samo po imenu trirazredna. U školskoj zgradi bilo je mjesta samo za dva razreda. U nekoj zasebnoj kući bila je sobica, u koju bi se za slučaj potrebe moglo smjestiti nekoliko djece. U drugoj, privatnoj, nalazilo se zabavište. Kako vidite: škola nepotpuna, rastrkana — a sama zgrada vrlo trošna; nije preostalo drugo no dograditi još jedan kut. To se je i učinilo i dne 16. rujna lanske godine smjestilo se u dogradnju zgradu dječje zabavište i sva tri razreda. Olada je ona naša škola prva trirazrednica. U njoj ima danas više djece nego li u peterorazrednoj talijanskoj, koju još polaze većim dielom sama djeca doseleljenih Čozota. Ima li na svijetu zalosnije zemlje od ove naše Istre? Domaći svijet, kome su i oči i djedi plaćali caru danak u krvi i novcu, moraju da na daleko prosjače, ne bi li skućali jednu školicu, u kojoj bi im se djeca učila u svojem materinjem jeziku, dok se za talijanske dobjegeve, za Čozote i regnikole — tudje, možemo reći neprijateljske podanike, otvaraju sjajne škole, namještaju brojni učitelji i daju posebne pogodnosti. Ti mali regnikoli daju pečat čitavoj školi, iz njih vrcaju kadšto hotice a kadšto nehotice sve same iskricе urođenog iredentizma. Vrcaju iskricе, igraju u zraku, plamsaju, kadgod se iz njih razvije plamčak, koji onda zahvaća ona mlada srca, dok se razgore, rasplame, ožare — zacijelo ne u slavu labzburške monarhije. Medjutim plamen je tu, ali i državni vatrogasci bdiju, tek što njihove štrcaljke ne pogadjaju nikada pravi cilj: mjesto na usijane talijanske glave, državni se tuš obično izlijeva na naša leđa. Kako im drago, za nas je glavno, da od onog zlokočnog plamena očuvamo naše strehe, svoje domove, našu krv. A od današnje družbine škole u Velom Lošinju možemo to očekivati s puno nade. I tu nam je na ruku išla ondješnja posujilnica, osobito naš veliki prijatelj Monsignor Petrina, koji je gradnju osobno nadzirao, a i drukčije pokazao družbi svoju toplu bratsku ljubav.

Lanske godine stupila je naša Družba još na jedno ostrvo, koje nam Talijani otimlju. Susak je malen otocić, ali je za nas kao strateška točka od velike važnosti. Zitelji su mu gotovo svi našega roda, ali uz hrvatsku pučku školu ima i jedna talijanska, koja nam uvelike kvari i raznarodjuje djecu. Pomaze joj i talijansko zabavište, nova kovačnica, u kojoj se za našu najmanju djecu kuju prvi lanci, da se lakše zarobe njihove nedužne duše. Ali je na vrijeme došla družba, otvorila i ona svoje zabavište i tako uklonila s glave onih naših malšana grdnju opasnost, koja im je prijetila. Dječje zabavište na Susku otvoreno je dne 10. rujna 1913.

Napredovavimo i u Puli. U god. 1912/13. imali smo u tom gradu pet škola: U Sijani dvije trirazredne, jednu dvorazrednu kraj Narodnog Doma, jednu jednorazrednicu u Verudi, a jednu trirazrednicu u Kastańeru. Ova posljednja nije odgovarala potrebama našega naroda oko Kastańera, poradi toga smo je premjestili u ulicu Bećančih i proširili na dvorazrednicu.

Od velike je potrebe bilo, da se na periferiji grada, na Velom Vrtu, otvori također jedna družbina škola. Tamo se je također doskočilo lanske godine i danak, hvala našoj Družbi i nekim našim narodnim privacima u Puli, imadu oni naši ljudi jednu svoju dvorazrednicu. Oim toga otvorile su se. Sestre Sr. Križa u gradu jednu dječje zabavište, u koje se je naša Družba obvezala primiti i opskrbiti K 150, ne računajući ovamo namještaj i troškove adaptacije, u koje je svrhu odgođavalo K 1000 potpuno. U najbližjoj okolici grada Pule nalazila se Družba 3 jednorazredne škole. Sve te škole polazi preko 1000 naše djece. Ali time nije još iscrpljen sav kontingent, što nam se Pula daje. Tada se otvorili još nekoliko škola, gradili potpuno —

riječju: u Pulu treba da su okrenute naše oči, naša srca i sva naša pažnja. Taj će grad biti zvan u nedalekoj budućnosti da igra značajnu ulogu u našem narodnom životu u Istri, stoga je i najpreča naša dužnost, da ga što više učvrstimo.

Kako je poznato, Družba ima u Kašteliru u općini Vižinadi, već više godina jednu svoju dvorazrednu školu. Ta škola napreduje lijepo usprkos Legioj, u istinu vrlo dobro organizovanoj školi u bliznjim Labincima. Ali uz školu „Lega“ u država ondje i svoje zabavište, od koga je naša škola u Kašteliru imala već dojsada mnogo štete. Družba je učinila što i na Susku, otvorila je u Kašteliru svoje zabavište i time zapriječila onaj grdni, upravo nemoralni lov na našu djecu. Školska zgrada u Sovinjštini bila je gotova već koncem godine 1912. ali zbog pomanjkanja učiteljskih sila nije se odmah započelo redovitom obukom, već je neko vrijeme poučavao onu našu djecu nekoliko sati na nedjelju učitelj iz bliznjeg Sovinjaka. Dne 1. listopada 1913. stigao je onamo naročiti učitelj i od toga dana uvedena je i u Sovinjštini redovita obuka.

Naša najstarija škola, ona u Baderni prešla je lanske godine pod upravu zemlje. Ove će godine pak pokrajina preuzeti 4 družbine škole i to one u Raklju, Smoljanima, Raticama i Fuskulinu.

U drugu ruku sve je pripravnno, da se u Rogoćani, općina Labin, otvori Družbina škola, a tako i u Višnjaju, pa in Brkaću i još u jednom mjestu na Labinjštini, a da ne spominjemo neke druge.

U nekim mjestima sistemizovane su javne hrvatske škole ali se zbog nestašice prikladnih prostorija ne otvaraju. Budući da ta mjesta leže u području talijanskih općina, nema nade da bi u dogledno vrijeme mogli dobiti svoje škole, pa je stoga naša Družba zvana da sama pokrene shodno, kako bi se one škole što prije otvorile. Tako je došlo do škole u Baratu na Kanfanarštini, a ovih dana radi se na tom, da se isti način primjeni i na druga mjesta.

U jednom selu u Labinjštini dopuštena je pripomoćna jedna škola. Školske zgrade nema, a nema ni prikladne kuće, u koju bi se mogla smjestiti škola. Ali ondješnji g. župeupravitelj nije se dao smesti, već je od svoga kućavnoga stana odstupio jednu sobicu, u kojoj već od nekoliko vremena podučava. Vrlo je primitivno uređena ta škola: mjesto klups — tri su daske položene na sanduke. I tu sjede djeca. Ako se malko maknu ili se na krajevima dignu, klupa se sa svima onima, što na njoj sjede, sruši. A onda u toj takozvanoj školi nastaje nemir. Za što učitelji služi nekadašnji ormarit. Iše se na 6 dm dugoj i 3 dm širokoj dasci, koja bi imala da predložuje školsku ploču. Toga vas obuzimlje dok to gledate. No ovih dana prisjećala je Družba i početkom iduće godine biti će ona škola barem donekle uređena prema postojećim propisima.

Tako eto naša Družba polaze, prema svojim slabim silama, gdje joj je to samo moguće. Ona je došla i ovamo, u vas legani, draga lovranška braćo! Na ovom tlu je lani u ovo doba rasla trava, do mala će se na tom istom mjestu gojiti najljepše crjvice, što ga jedan narod može dati svojoj domovini: — vas mili porod, lovranške majke! Naši dobri istarski ljudi skupljali su ukolo novac, da nam mogu sagraditi ovu lijepu kuću. Talijani nisu vam je htjeli sagraditi, a morali bi, jer novac, kojim oni upravljaju na našu nesreću, nije njihov nego naš. Tako je u Lovranu, a tako je i u Poreču na zemaljskom odmoru. Oni imadu u rukama sukno i škrce, no najpreča im je briga njihov dtep. Hoće li pak naš seljak da ima od njih kakove male koristi, cestu, zdenac ili školu, mora naprije pljunuti na svoju majku i zaplati dušu svoje djece njihovim poklenkim osmorama. Eto, tako oni postupaju. Ali naši neroljivi ljudi u Istri imadu u svojoj nesolji ipak tu ardu, da nad njihovim glavama biju dva sestra — Sr. Ciril i Metod — i ova naša Družba, koja nosi njihova sveta imena. Sve svoje pastaje obaveza ova naša sveta ustanova na one, koji su u neprestanoj opasnosti, da nam ih tu digne osmoriti. Za početak prijetila je i ovoj našoj Lovranštini. Iznajre je u val i za nekoliko naših gospodari Talijani govorili, da krenu ne trbu školu, vijak da je rođen samo za to, da kopa zemlju, da pase ovce, da valja kamene, rijeke, da rati i liri za gospoda, da gospodi

služi, da joj se klađu i pokorava. Zato treba da
ga se drži daleko od škole, od učitelja, od nauke,
koja bi mu mogla otvoriti oči. A kad bi se se-
ljaku jednom otvorile oči, vidio bi, da je pred
Bogom i pod suncem i on jednak gospodinu, da
su i njemu otvorena sva vrata, sve službe, sva
hepa pa i najviša mjesta. Talijani su pak držali,
da su sva ta mjesta učinjena samo za njih, i
za njihovu djecu, zbog toga vam nisu do dana
današnjega otvorili škole u ovom vašem kraju.
Kad su ih oblasti silile da nešto za vas učine,
onda su kazali, da oni imaju u gradu svoju
talijansku školu, u nju da možete slati i vi svoju
djecu. Oci i majke, koji su to učinili, znadu što
je ta talijanska škola donijela njihovoj djeci. Po
jugovini i kiši, po huri i suncu, po zimi i žeg-
lomila bi se djeca po kozjim putićima i sva utru-
đena a često puta i gladna i žedna dolazila u
grad, stisla se u svoje mjestu u školskoj sobi
i slušala učitelja gdje im u talijanskom i njima
nepoznatom jeziku nešto govori, što oni nisu
mogli da razumiju. A preina tomu nisu ništa
ni naučila ona jadna dječica.

A nije bilo ni moguće da što nauče. U školama se ne uči samo čitati i pisati. Glavno je, da djeca upamte neke temeljne zakone, koji pokreću sav život na zemlji, a još glavnije, da nauče ono, što će im u životu najviše trebati, a najglavnije, da naviknu misliti, kako Bog zapovijeda, razumno prosuđivati, zdravo osjećati i t. d. A to ide teško u one male i sićušne glavice. Najmumiji ljudi, što je ikada vidio ovaj svijet, sebi su stoline i stoline godina lomili glavu, kako da se olakoti i uspješnijim učini dječji odgoj, pa su stvorili zakon, da se djeca moraju u školama poučavati u svom materinjem jeziku. Toga zakona drže se danas svi narodi ovoga svijeta.

Engleska djeca uče u malim školama engleski, francuska — francuski, njemačka — njemački i t. d. Neki naši neuki ljudi običavaju govoriti: — Neka dijete ide u tuđu školu, brvatski će i onako naučiti igrajući se s drugom djecom na ulici. Kako je to nepametno! Naš jezik, kao i

mnogi drugi, ima nebrojenih riječi, kojima možes da izraziš sve što vidiš, čuješ i osjećaš. S djecom, na ulici, možeš dijete da nauči tek nekoliko stotina najobičnijih riječi, jer se na ulici ne vidi ni milijunti dio onoga, što se vidi uokolo po svijetu. Ako se taj broj riječi ne proširi, dijete će ostati za uvijek nerazvijeno, siromašno, ono ne će znati valj-no misliti, ni govoriti ni u svojem a dakako ni u tuđem jeziku. Ali kad si valjano naučio svoj materinji jezik, onda će ti već tako biti upu-titi se u druge, tuđe jezike. To su jako dobro znali naši stariji, pametniji ljudi. Takovih smo pametnijih ljudi imali i mi u Lovranu. Ovdje ću spomenuti samo Frana Nikolu pl. Persića, kano-nika i prošta u Kranskom Novom Mjestu, koji je još za vladanja carice Marije Terezije, dakle pred kojih 140 godina napisao dvije gramatike za našu istarsku djecu, i Nikolu Belinica također rođenog Lovranca, koji je pred 110 godina na-pisao gramatiku za „malu decu, ka želi naučiti se italijanski s pomoćnu crvatskoga jezika“. Među ostalim nalazimo u toj vrlo znamenitoj i rijetkoj knjižici napisane i ove zlatne riječi: „Premda mnogo italianskeh gramatik za Nemci, Francezi, Španjoli i drugih se nahodi; ali Ervati nimaju na svem tem jednu takovu gramatiku, od ke bi se lahko mogli naučiti stati, pisati i govoriti dobro italijanski: . . . A današnji dan budući velika himbenost i prevara ovoga sveta, nijedani ne more tajiti, da ni potrebno učiti se dobro stat i pisat jezik materin . . .“

Tri velike istine, tri velika nauka sadržana su u tim riječima: 1. Vilo je potrebno i korisno, da učimo dobro svoj materinji jezik; 2. taj naš materinji jezik bio je od odujever hrvatski; 3. naše je narodno ime bilo već od najstarijih vremena hrvatsko. Talijana ne samo što nije bilo u ovim našim stranama, nego se nije onda ni govorilo talijanski. Morao se je naći čovjek, koji je istom pred 110 godina napisao jednu gramatiku za onu djecu, koja žele da se pomoću hrvatskoga jezika nauče govoriti talijanski, da mogu onda poći u latinske škole. U ono doba još nije naime bilo škola u našem jeziku, zato je bilo od potrebe, da djeca uče koji tuđi jezik. dok

danas imamo hvala Bogu na tisuće i tisuće naših škola. Imamo ih za savim sinu djeću, pa za oreću, a onda za dječake, za djevojčice, imamo gimnazije, realke, učiteljišta, razne gospodarske, obrtne škole, sjemeništa, svučilišta i svakojakih drugih zavoda. A ne samo škole, već su danas i sve službe otvorene našim ljudima i to od najmanjih pisarskih do najviših cinovničkih mjesta na ministarstvu. Danas se svuda traži naš jezik, u Dalmaciji kao i u Istri, u Trstu kao i u Beču, tako da ga već uče i rođeni Nijemci pa i rođeni Talijani. A neki naši ljudi još to ne vide. Poznani oca, koga su Talijani nagovorili, da svoja tri sina daje u njihove škole. Kad su mladići svršili nauke, htjeli su da u svom rođenom kraju dobiju službu, ali im to nije bilo moguće, jer nisu poznavali svoga rođenoga jezika. Na to su ti vrijedni i čestiti mladići potražili učitelja i s njim su počeli da uče svoj materinji jezik. Kad su ga naučili, dobili su službu, ali i danas proklinju čas, kad su pošli u tuđinsku školu, koja im nije pružila ni polovinu onoga, što bi im bila dala domaća, hrvatska škola.

Primit'e ovaj nemili slučaj k srcu, svi vi lovranski oci, vi lovranske majke! Evo vam kuće, što vam ju poklanjaju vaša istokrvna braća. Još mjesec, dva pa će vam ovamo doći učitelji, čovjek vašega konjerna; k njemu dovedite svoju malu djecu, on će je primiti, kako može samo otac da primi svoju djecu. Neprijatelji vašega roda, vaše krvi odvratać će vas od ove škole, ali vi ih ne slušajte. Znadite, da je današnji dan još i veća himbenost i prevara ovoga svijeta nego li je bilo u dobi, kad 'je Lovranac Nikola Belinić pisao onu gramatiku, i da je, zato još i potrebitije i puno korisnije učiti se citati i pisati jezik materin — onaj naš mili, dragi, slatki i srdačni hrvatski jezik, koji nesmije da umrije, jer „la morte delle lingue è la morte delle nazioni“. kazao je jedan znameniti talijanski filozof. Umrije li jezik, umro je i rod — zato i učimo, da ovaj naš lijepi, materinji, hrvatski jezik žive s nama, u nama i za nama — jer s njime ćemo živjeti i mi, naš rod, naše ime, naša zemlja, naša spomen — a živjeti je lijepo!

PODLISTAK.

„JORGOVAN“.

Koledar za mladež — za god. 1915.

Donosimo sud nekih porina i smotra ob orom našem jedinom omladinakom kolektaru, toplo preporučujući cijnoj, učiteljave, svećenstvu i prijateljima mladeži, da ga mire u ovom kraju i da u buduće obdaruju orom kjeptom knjižicom po koje siromatno dijete naših pučkih škola.

Svi su se nitalisti i podnitalisti složili u jednom naj-
povoljnije iskaziti, a to mu je i najbolja preporuka.

izvedja raneke listova, pitu o njemu navedeti:

„Škola“. Naš za učitelje i prijatelje škole. — Uredjuje: Stjepan Široki. — Zagreb. — br. 10. od 1. X. 1913.: Najljepšom naštrajnošću uređuje vrijedni naš drug, nadležni Kraljić, ovaj mladisti omiljeni kalendar „Jorgovan“ već osnu godina. I ne samo da je svake godine sve ljepši, već si je strogo i daleko izvan lude, pe ga i našim i demintiziraj i bounaka djeca rado nabavljaju, jer je i ljepo uređen, bogat sadržajem i vcom i ftkim. Da nam opet koji naštrajni braditarac ne reče, „da čitamo korice od knjige.“ (Je radi stakomoga prešara i našim listu ne možemo da pripisujemo opitnih priklama) — pripisujemo sadržaj „Jorgovana“, koji je osobito bivan, man da i njemu u njemu pripisili svojih radnja naši — pautentiziraj omiladnici piaci.

Ime kalendarskega čista, popunjena raznim skritaj-
kami, kajene se mladost poučuje raznim poslab- i ko-
rinnim stvarim a živeti (vrijeme, novac, blagovina,
pasta i t. d.). — delak: zabavno-poetno štivo: pod
naslov biskupa Dobriše: „U slem kajenima je propast,
dobro pačo kajti: neta ti hoda najslajšijim prijatelj-
U tem begotem čitja oroga živopisno omladinskih ka-
lendarsu nalazimo radnje poznatih omladinskih placez:
Petra Kanišča (Opomeni), Nikarža Katalinča Jervica
(Slove kolo), prevode E. A. Amisica, teta Jelca (Belovi-
dove): Usteto klanjajšijem). Sose Korjakoviča (Oronar pred
Kraljicom), Alana Krtica (Čista ščita), Stj. Grube (Pajzajši),
Nikola Zorn (Mladost i Najzorn, Zaki), Ante Datinč (Pl-
junači i dr. Omladno se živijo „Malo priporočilo“ teta
Jelca, kišo dšani najzelo, jaz dšam i volio pride i mladro
jajzajšijem najzelo se mada dšam: Omlad delam: zagovesti,
slovi, radostno zagovesti a pod naslovom „Djaki ka-
lendar“ rad mada i volio skritajšijem i ogled i opozna-

oprema i bogati. Hjepti sadržaj „Jorgovana“ mora da zadovolji svakoga, te se mora našemu drugu Kraljiču priznati sav mar i ona ljubav, kojom je ovaj lijepi omladinski kalendar uredio tako, da na svakoj stranici odise pravim hrvatskim duhom. Čast mu: Bila bi dužnost nas otielje, da onu Hjeptu i korisni knjižicu uz naslojmo raskriti med hrvatsku omladinu: Možda će se naći koji sarkasta, da nas opet kolektivno napadne. Zto hvalimo dobru stvar. Neka i prosto mu bilo!

„Napredak“, naučno-pedagoška smotra. Izdaje hrvatski pedagoško-bibliotezni zbor. Glavni urednik: Stjepan Banarić. Stvarodržci: Dorošić Trstenjak, Šimun Feynorne i Josip Škavlj. — Zagreb, studeni 1913., svaka IX.: 16 str. Načelnik Josip A. Kraljić izdaje već osmu god. kolektor, koji je namijenjen ovoj mladosti, najob. po lazi osnovne škole. Rado listićemo, da je taj kolektor svake godine bolje i ljepše uređen i opremljen, pa će ga mladost rado kupovati, a imać će od toga i koristiti, jer će u njemu naći dorožne zabave i pouke.

[illegible]

Preporučujemo našim učenicima da čitaju i jedni
na jednog se slušaju.

„Mladi Hrvati“, list za mladi svijet — Opatija.

— Uredboju: Viktor Car-Emin i Rikard Katalinić-Jeretov.

Ova, uvaženi omladinski list donosi: "Izšao je koledar za mladež „Jorgovan“ za prostu godinu 1914. — Preporučamo taj upravo sjajno uređjeni i opremljeni koledar“.

„Narodna Prosvjeta“, vještak za školstvo i prosvjetu — 1. siječnja 1914. — br. 1.: Primili smo za zahvalnoću „Jorgovan“, koleđar za mladež za prvu godinu 1914. Uredio ga Josip A. Kraljić nadučitelj. Tetaj oeml. Cijena 50 h. Učitali smo slijedeće: *na prvi dan* što to bolje preporuča mladež taj vrlo lijepo uređeni koleđar. Mladež će u njemu naći u izobilju blaga svakojaka, kojim će srce oplemeniti, a glavu obogatiti, dok *šep* sregu toga ni osjetiti ne će.

„Bosnische Post“ — Sarajevo, 29. XI. 1913.

— br. 279: Was sollen unsere Kinder lesen? Die ersten Verbote des nahenden Weihnachtsfestes nicht nur auch in Sarajevo schon: Gedenkblätter für unsere Jugend. Sie haben zu dieser Zeit ihre Hochkonjunktur und bereichern in ståtlichen Reihen den jetzt ohnehin hochflutenden Büchermarkt. Die Verleger — die deutschen sowohl wie unsere slawischen — bestreben sich aber auch, diese unwandelbar treuesten Freunden düsterer lonschiger Winterabende nicht nur ein würdiges Festlich zu geben und durch reiche Illustrierung auch dem Auge der Jugend Genuss zu bieten, sondern sie werden von Jahr zu Jahr mehr darauf bedacht, die Jugendliteratur auch inhaltlich auf ein höheres Niveau zu bringen. Nach deutschem Beispiel tun dies auch unsere Pädagogen in Bosnien, Dalmatien und Kroatien. Die Modernen pädagogischen Erörterungen, die sich zuletzt auf die Reform der Kinderbücher erstrecken, sind auch bei uns in Bosnien nicht unbeachtet geblieben. Es wird zum Beispiel ein sehr guter kroatischer Kinderkalender von Josip Kraljić aus Lussin-Piscola, der „Jorgevan“ (Flieder) heraus gegeben. Man sieht mit Genugthuung fest, dass bei diesem Jugendbuche der durchweg gute Auswahl der Märchen und Lieder getroffen wurde und ein geläuterter Geschmack am Werke war.

Iskrenje se god. 1914. samo je ra-pušeno, dok to
one se 1915. inači is štampa u prvoj polovici lönog
septembra.

Narudbje se u izdaci: **Knjige: 1. Drug. u. Felt,**
Ulica Glavna, br. 1. Štam je nakladom i izdava. — Cena
ima je 50 para.

na policiju proti svemu tomu nije podu-
zela ništa, premda joj je stvar na vrijeme
bila prijavljena.

Posljedne podne pak biesni radi poraza,
navratilo je oko trideset gojenčadi talijan-
ske gimnazije jednog našeg mladića od
16. god. baš pred njegovim stanom te
navratilo na njega. Kad je mladić pobjegao
u kuću, ti nadobudni tepci potrcali za
njim sve do stana i bljesnute prodrijeti za
njim unutra. No tepci biše slabe sreće,
jer je pristigao u to iz stana stariji brat,
uhvatio dvojicu i izručio policiji, dok su
ostali junački tepci na vrat na nos jedan
preko drugog niza stube podbrusili pete.

Ovo su prvi pletovi tih kulturnih pito-
mea talijanske državne gimnazije, koji
su za ovih izbora pokazali liepi napredak
i uspjeh.

**Izložba radnih radnja Družbinih
škola u Puli.** Dne 12. t. mj. otvara se
u prostorijama Čitaonice u Puli izložba
radnih radnja učionica društvenih škola u
Puli. Takove izložbe poznate su nam već
od prošlih godina, te su radnje svakog
posjetioca zadivile, gledajući, što sve
može učiniti marljivo djetlo pod vodstvom
svojih vrijednih učitelja. Sve izložene
radnje učinjene su na osnovi narodnih
motiva i po narodnoj ornamentici.

Izložba traje u nedjelju i ponedjeljak a
otvorena je od 9 do 12 sati prije podne
i od 3 do 7 sati poslije podne. Pojedine
izložene radnje mogu se kupiti, od kojih
bita dobit ide u korist Društva.

Preporučamo svima, da posjete tu
malu ali hepu izložbu, a imućijima da
kupi te lijepe stvarice i urese svoje do-
more tim narodnim radnjama.

iz današnje u prošlost, jer se
jedno na rad u Arsenal biciklom. Tako je
ponedjeljak u jutro vozio se na rad Ivan
Vodanec iz Litanjana od 48 god. Dozavr-
ši u blizini vile bivše Stipek sreo je jednu
kočiju i jedan voz te hitjeći preteći voz,
a vozeć radi posljunčene ceste kolodera-
ma, našle je na kočiju, čije rudo zahvatilo ga
u grkljan i zadalo mu groznu ranu. Ne
srećnik je uzasio zavijaz od rane iz koje
je curkom izlila krv, te je istom kočijom
prevezen u nedaleku pokrajinsku bolnicu,
gdje je odmah malo iza toga izdahnuo.

Pokojnik bio je jako dobar čovjek i
marljiv radnik i pravi narodnjak. Ostavlja
ženu i četvero djece, od kojih jedan
polazi hrv. gimnaziju u Padovu. Pokoj-
nu duši!

35 godina humanitarnog rada! Dne
1. srpnja t. g. slavio se j. po 35. put
dan, na koji je bila godine 1890. uteme-
ljena bolesnička blagajna c. i k. ratne
mornarice pod imenom „Prometna boles-
nička blagajna c. i k. ratne mornarice“ i
započela svoje humanitarno djelovanje za
dobrobit trpećeg radništva ratne mornarice.

Polag proračuna, dok nije postao zakon
od godine 1898 pravomoćnim, nije bilo
moguće ratnoj mornarici doprinijeti ni
šta, jer se na taj svrhu, jer zakonito nemo-
glo; za zakonom za osiguranje
bolesnika mogla je oslanjati na svoje
radništvo vlastiti jedan zavod za poja-
čavanje bolesnika, koji bi se najvećma
bilo od posljedica slučajnih bolesti te
upalo mnoge radničke obitelji od gospo-
darstvenog naslijeđa.

U vrijeme, da obitelji bolesni do-
tjerjiva samog radnika uljudj vrbili kroz
bora za blagajnu i blagajnu u rublu bi
jedu te da obitelji ne samo svojom ener-
giju nego i njegovu radničku spogu, i
poslovanje je zato ratna mornarica, da se
u tome u taj djelujući također članove
obitelji, u želju je te po mlađu do-
vođen i ne preoblikujući gospodarstvo
radništva. Po tome je po mlađu boles-
nička blagajna c. i k. ratne mornarice
bila prva bolesnička blagajna, uspostavljena
na temelju gospodarskog načina, koja
je uvela ograničeno obilježje osiguranja.

Da je ipak bolesnička blagajna uspjela
u svojoj zadaći te sretno provela bolesni-
čkim osiguranjem, imade taj zavod zahva-
liti jedino uvijek tirahomno podupiranju sa
strane mornarice, čije zanimanje za dobru
stvar nije nikada smalaksalo.

Sa zdravstvenog stanovišta moraju se
sve ustanove blagajne istaknuti kao uzo-
rak. Dočim je u prvim godinama boles-
nička blagajna raspolagala samo sa dva
liječnika, ordiniraju danas četiri vrla lieč-
nika u izvrstno opremljenom sa svim za-
htjevima modernog liječenja odgovarajućem
ambulatoriji u vlastiti novozgradi 5lice
Campomarzio, br. 31. Osim toga uspjelo
je sadanjem napose marljivom predsjed-
ništvu osigurati blagajni liječnike specijali-
ste za oči, uši, kožne i spolne bolesti,
koji specijalisti lieč članove blagajne ve-
ćinom u svojim privatnim ambulatorijima.

Za brže pruženje liječničke pomoći cla-
novima, spojena je centrala blagajne tele-
fonski sa svojim liječnicima.

Kod posla unesrećeni radnici bivaju
besplatno primljeni u c. i k. bolnicu mor-
narice, a osobitom zahvalom mora se spo-
menuti, da ta bolnica podupire bolesničku
blagajnu u svakom pogledu, jer preuzima
također besplatno u mnogim slučajevima
ambulatoričko liječenje oboljelih članova.

**Pokojnik je bolnica također blagajni
na raspolaganje sa svojim izvrstnim lieč-
nicima.**

Nadalje se u slučaju potrebe za speci-
jalno liječenje odasliju bolesni članovi bla-
gajne u izvanjske bolnice i klinike. Koliko
u zdravstvenom toliko u upravnom po-
gledu stoji blagajna na visini svog vremena

Uprava blagajne drži marljivo svaki
mjestec svoje sjednice, u kojima zdušno
služe na prospjeh blagajne i korist rad-
ništa.

Hrvatska Čitaonica u Vinkuramu
priredjuje u nedjelju dne 12. t. mj. u
svojim prostorijama zabavu sa deklama-
cijom, srečolovom i plesom u korist naše
vrijedne Društve. Ovim se pozivlje sve
vinkurane i okolice, da pohrle svi listom
na zabavu, da svi polaze onaj dan dar,
sveme domu pa oltar. Sjetite se, što je
sve Društva za vas učinila i što će još
učiniti, zato joj se morate jednom odužiti.
Dakle Hrvati Vinkurana i okolice svi u
nedjelju na zabavu veselo kličući: Napred
za Društvo!

Narodni darovi. Prigodom vještovanja
gdjice Katicke Kričanić, kćerke našeg sta-
rog narodnog borca Valentina, i Josipa
Majinda u Kanfanaru, sabralo se za
društvo sv. Č. i M. K 20-30. Zvili mla-
denci i darovatelji. — M. M. daje za
društvo sv. Č. i M. K 1—. — S. N. Tu-
rato iz Omilja šalje za Društvo K 5, sa
kupljene između nekoliko članova Sv.
Antuna u Omilju. — U društvu Lovre
Celica u Martićanbralo se za Društvo K 7.

Bošinski kotar

Odlikovanje šepika Tarata. Na 5.
o. mj. Sr. Otac Pape, udjelio je radi
umak i odlikovanja našega pred. Tarata
Cveta kanoniku M. Taratu, pastir i ka-
rakter „monsignora“, s pravom ergo-
nobra. Dječom hrvatski i pismom sve-
tije svedene naše čestitanje.

Monsignor Nikola kan. Tarato darovan
je Biskupskom Zadrugu u Činov. Pape
K 100. Ugledni se i drugi radnici u
primjenu darovatelja.

Letina nada sva. Ovim sticima u
„Nasoj Stigi“ od 2. t. mj. u „Nasoj
Stigi“, kao da bi se bi po bi po
visti a „N. S.“ od 18/8. pobjeđuje i je
neistina napisao, kad je vidio: zabro-
vanje kod izbora dne 7. t. g. u izbor
voj vojvodi M. Taratu, Sr. B. iz Orle-
hula je dosta brojno, i da su se napose
ovoga puta istakli Martićanari. — U to

se u tom „ispravku“ kaže, da se ovim
riječima izbornici Stivana, Beleja, Ustine,
Vrane i Orleca smatraju uvrijeđenima.
Naprotiv meni je ustvrditi, da u onim
riječima nije niti truna samo neistine, a
niti namjere, da se koga vriedja, pa smo
otuda istom po ovom dopisu („ispravku“)
doznali, da su se onom višću neki zbija-
nasti uvrijeđenima, jer makar smo se više
puta poslije sastajali, nitko ni trenom oka
nije pokazivao, da je uvrijeđen. Fakt je,
da kako su varda, tako su i ovih izbora
Martićanari dala apsolutno i po postotku
najveći broj izbornika, dočim . . . nego
pustimo, da ne bude većih „uvreda“.

Cemu nalaziti razvedu u onom, što se
inače i u javnim razgovorima ovuda pri-
znaje od samih uvrijeđenih. Ono je pisao
Martićanar, pa kao takovu naravsku stvar,
da mu je bilo najprije do svojega mjesta,
a gg. uvrijeđenim nije nitko zabranio, da
oni sa svoje strane hvale svoje mještane.
Pisac pak one viesti držao se je taktike,
koje se drže po svrdu na svietu: da s
jedne strane kod svojih ljudi pohvali ono
što je hvale vriedno e da ih tako potakne,
te ustraju i još se više oduševlje za hrvat-
sku narodnu stvar — a opet s druge
strane, da se izbornici drugih mjesta stanu
plemenito s njima natjecati. Ovdje dakle
nije bilo ni neistine ni uvrede. A gdje je
zaciirkivanje i hrvatski jat? Što nije bilo
dosta onu viest — kad se već željelo
— odmah jednostavno popuniti, a ne
ispravljati Don Dragutin Hlača. (Orime je
za nas ovaj incidentat završen i neustu-
pamo od ovog stvari više prostora u na-
šem listu. — Uredništvo.)

Kanarski kotar

**Na „Piccolovu“ laži gleda pošte u
Draguća.** Prošlo je već par tjedana, što
smo se pritužili neposredno na c. kr. ra-
vnateljstvo pošte i brzjoava u Trstu radi
nemisnih prilika na pošti u Draguću.
Nata se pritužba temeljila na činjenicama,
što je i goreimenovano ravnateljstvo preko
svojeg komesara pronašlo opravdanima. To
je dalo povoda „Piccolovu“ dopisniku iz
Draguća, da u broju od 2. VII. 1914.
javno iskrivi pravo stanje stvari na našoj
pošti. Da se i „Piccolov“ dopisnik nešto
nauci, hoćemo i mi da javno iznesemo
pravo stanje stvari.

Nova odlučna namještenica na našoj
ni riječi hrvatski ili slovenski, a ne kako
„Piccolov“ dopisnik iz Draguća veli . . .
perché — si dice — non conosce la
lingua croata . . ., jer ako stoji ta tvrdnja,
da naimo znade, zašto onda ne govori,
kada treba, ili barem zašto ne pokaz-
ta razumije?

To je glavni argument naše pritužbe,
jer u Draguću nema Talijana već nekoliko
političkih renegata.

Drugo je bilo, što nas je ponukalo da
dignemo pritužbu, okolnost, što su za vri-
eme raspustavanja pošte i drugo ure-
dno doba dolazili u ured ženski članovi
obitelji poštanskog namještenika, te su ondje
vršili šepanje pogovilo poštanskog činor-
nika. Događalo se je naimo, da je osobito
kćerka pošt. namještenika 15 godišnje nea-
obrazno djelojće — podržano naravski
muzapa, koje su neodgovorno svojstvo svih
ovakvih šepkinja, t. j. namještni i berba
vodi — izvršavalo šepanje između pošt-
anske namještenice u stranoj, koje mo-
raju da odaju tajnom poštanskog ureda.
Ovakvo pravo gođi, da nas pošti izložene
osramoćenosti se strane polupam neod-
govornih osoba.

Uopće i „Piccolov“ dopisnik primaje
izdrzite, da imademo na našoj pošti u
Draguću najjeftiniji tri „činovnika“.
Na jednom se upravljašnja, drugi odgo-
vara, a treći poslaćuje. Potpuno rastižna
rada i ljepotne dujele tri jeuta: Stanka
svia hrvatski; činovnica ne retamiije, pak
rat jata njemacki, što šebte; sada stupi

na popršte talijanski tumač, koji ne
zna ništa.

Kada pak dopisnik „Piccola“ govori o
cenzuri, čisto ne misli vajda time pogoditi
samog najamnika pošte, koji je kao trgo-
vac neposredno poslije minulih izbora
poslao preko svog odvjetnika svima, koji
su glasovali za hrvatskog kandidata, pla-
težne opomene. Očitiiji dokumenta za
osvetu i partizanstvo ne trebat! Zar može
to biti . . . concittadino, persona amata
e stimata da tutti senza distinzione di
nazionalità e partito . . .? Hic Rhodus,
hic salta!

Medjutim je c. kr. ravnateljstvo pošte i
brzjoava službeno informirano, pa očku-
jemo izvršenje obećanih shodnih mjera.

Na grožnju „Piccolova“ dopisnika iz
Draguća, da će naimo „talijansko stanor-
ništvo“ Draguća: Grčinići, Blatevići, Gro-
zići, Gregorovići, Krivičići, Milčići, Komari
i ostali Italoman — idi — znati se obra-
titi i na samo ministarstvo, u slučaju da
se sadašnjem poštanskom najamniku od-
uzme pošta ili da se sadanja namještenica
premjesti, odgovaramo pouzdanjem, da
će c. kr. ravnateljstvo i najviše oblasti
raditi samo po zakonu, jer mi ne molimo
favoritizma kao „Piccolov“ dopisnik.

Uži izbor u kot. Kula-Milje. Dne
4. o. mj. vršio se je također uži izbor u
sedmom gradskom kotaru (Milje-Kula),
između kandidata tal. kršč. soc. stranke i
socijaldemokratske stranke. Izabran je
socijalista Zorzenon sa 229 glasova. Druge
stranke nisu pristupile na uži izbor.

Buzet (Cirilo metedeka zabava.) Kako
već javimo odlučilo se otvoriti ovdješnja
nova Društvena podružnica za buzetisku
okolice te upriličiti ujedno rodoljubnu za-
bavu u dan Narodnog blagdana, dne 5.
tek. mj., aili se uslijed tragice smrti pri-
jestolonasljednika Frana Ferdinanda i
supruga mn odložilo oboje na sljedeću
nedjelju dne 12. tek. mj. Orog dana u 5
sati po podne bit će dakle prva glavna
akupitina nove podružnice sa sjedištem
na Narodnom Polju umjesto pokojnih
društvenih podružnica u Širpuđu. Sv. Mar-
tina, Sv. Ivana i Podzuku, kojoj bi smjelo
zabavni dio svečakovali u N. Domu.
Program: 1. Otvorni govor; 2. upisivanje
članova i utjerivanje članarine; 3. izbor
udbora podružnice; 4. Majčina riječ, govor;
5. Društvena boravak, muzički dar; 6.
Društva i Lega, prizor u tri lica; 7. Maj-
čice mila, djelinsko veselje, pjevaju škol-
ska djeća; 8. Najmilija batinna, deklama-
cija; 9. Himna društva Sv. Cirila i Metode;
10. Braća, prizor; 11. Sve za narod i
prodanac, vrlo zabavna igra; 12. Pja-
Svira buzetiska „Školska glazba“ birane
nove komade. Najmanjom ulaznicom od
40 para postaje svatko članom nove pod-
ružnice, a besplatno primivnje zabavi.
Pisati jako posebice plaćaju 60 para.

Da se pristupi za Društvo, ne će se
razapinjati posebne pozive. Ali što nap-
isaj će neželjeno doći na ovu rodoljubnu
poštu svjednost. Vi, našim brado: sa-
nege za svoj obraz i čast! Svi u jedno
kolo, svi pod jednu zastavu sa sebe i
braća svoja! Nata gospoda će maita
predajčiti. Sve odraslo naše maito i
tenake da bude u nedjelju, 12. t. mj. u
„Narodnom Domu“!

Razne primorske pjesli

Šenjski biskup Roko Vodić. Dne
2. o. mj. pod vater umro je u Srežu na-
tcan odaje biskupski prvost. gosp. Roko
Vodić, biskup senjske metropolitanske biskupije
u dobi od 64 godine. Pokojni biskup ob-
likovan sa svetih svetih svetih i radi-
nosti. Time je predajčito svetostru
biskupije i poticno ga, da naredi svetili
svojim dobrim primorom. Bio je senjskim
biskupom od godine 1907. Pokoj vjebat
ovom svetom biskupu.

Besplatni ajajno izabran. Glasovali rođja i prvak talijanske kamore u Istri g. Srećko Bennati, slavno je propao kod izbora u razreda obće kurije; i talijanski pučani neće da znadu za tog sredovječnog sinjoruta. Ali da mu talijanska knika opereljagu sramote i ublaži bol, kandidira obit prvaka Bennati a u kuriji trgovacko-obitničke komore izabran je dne 6. o. m. p. prvak istarske kamore i vodja talijanske knike u Istri g. Srećko Bennati ajajno i jednoglasno sa 13 — trinaest — glasova.

Sedam zastupnika — pedeset izbornika. U ponedjeljak i utorak izabrani su posljednji zastupnici za istarski sabor. U ponedjeljak izabrana je trgovacka i obrtnička komora dva zastupnika (Bennati a i Zarotli-a) sa ukno 13 glasova.

U utorak pak izabrana je kurija veleposjednika pet zastupnika sa kojih 35 glasova. Točne podatke o broju glasujućih u drugoj kuriji ne znamo još, jer talijanske novine mudro prećućuju broj glasova, koje su dobili ti zastupnici.

Tako se eto skupili talijanska većina u istarskom saboru, i po tome trube svietu o talijanstvu Istre.

Trideset tisuća naših izbornika izabralo je 19 prvaka narodnih zastupnika a 50 privilegiranih ljudi biru 7 zastupnika. Pa ti će se zvati „narodnim“ zastupnicima!

Brle skupštine hrv. učiteljska Istre. Po starom „hrvatskom“ običaju naši narodni učitelji i u Istri podijeljeni su u dva tabora: jedni u društvu „Narodna Prosvjeta“ a drugi u društvu „Hrvatska Škola“. Svako od tih društava izdaje također svoja novine, pod imenom svojih društava. U njima čitamo, da: 1) hrv. katol. učiteljsko društvo „Hrvatska Škola“ obdržava dne 16. srpnja 1914. u 3. u p. u Pazinu glavnu godišnju skupštinu u prostojama „Pučkog Sela“ sa sljedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. Izvješće odbora. 4. Biranje novog odbora. 5. Naka prošlost i budućnost, predaje dr. Stojan Brajše. 6. Eventualija.

2) Hrvatsko učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta“ za Istru u Pazinu obdržava dne 18. jula 1914. u 10 i pol sati u Trstu u dvorani „Slovenske Čitaonice“ (Narodni Dom) redovitu glavnu godišnju skupštinu s ovim dnevnim redom: 1. Otvorjenje skupštine po predsjedniku. 2. Čitanje i ovjerivanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. Izvješće: a) tajnika, b) uredništva društvenog glasila, c) blagajnika i revizora, d) odbora za uređenje pravnih odnosa

učiteljstva Istre. 4. Izbor upravnog odbora, revizora i redakcijskog odbora. 5. Istarska pučka nastava. Predaje A. Anžutić. 6. Motebilitni predlozi, koji se imaju pismeno prijaviti odboru bar 8 dana prije skupštine. O neprijavljenim predlozima raspravlja će se samo usljed zaključka skupštine.

Odbor je poskrbio, da će učesnici skupštine, kojih to zasluga moći ogledati tiskaru „Elinosti“, koja je obokrljena s modernim tiskarškim strojevima.

400.000 dukata iz Carigrada primit će onaj, koji naruči izvršnu tursku sreću i pogodi na ždriježnju dne 1. kolovoza glavni zgoditak. Buduć sva sreća mora da pogodi, čime u najneugodnijem slučaju povratljivost većeg dijela skupine zajamčena, a u ugodnom slučaju mogućnost dana jest, dokopati se na lagan način do velikog bogatstva, onda treba da se prizna, da znači nabavka turske sreće po gotovu najjeftiniju i najsigurniju lustru. Izjavojenja daje glasom današnjeg oglasa za „Slovensku i Hrvatsku Narodnu Strahu“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana 15.

Poziv

Istarsko društvo za promet pokretnina i nepokretnina i za gradnju kuća na prodaju, društvo sa ograničeno jamčenje u Voloskom-Opatiji, pozivlje društvene članove na godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u subotu dne 18. Julija 1914. u 3 i pol sata popodne u maloj dvorani Narodnog Doma u Voloskom.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika posljednje skupštine.
2. Izvješće odbora o djelovanju društva.
3. Predložene računa za godinu 1913. i zaključak glede istoga.
4. Izvješće nadzornog odbora.
5. Izbor novog društvenog i nadzornog odbora.
6. Rasprava i odluka glede predloga poslatijemih u smislu § 21. društvenog ugovora.

Volosko, dne 1. Julija 1914. Odbor.

Tiskara Laginja i drug u Puli

traži naučnika

za tiskaru, koji bi neko vrijeme bio u pismnici.

Zdravo!

kličen svim prijateljima i znancima, s kojim se prigodom svog premještenja iz Medulice u Kastav nisam dospio osobno oprostiti.

Ujedno se ovim putem zahvaljujem prijateljskom društvu dvokolica te prijateljima g. učitelju Demarinu i trgovcima Josipu Grakaliću i Ivanu Rojčiću, koji su me ugodno iznenadili priredjenjem uspjele oprosne večere u moju čast.

Zdravi mi bili svi naši!

Kastav, 2. VII. 1914.

Miko Kirac,
c. k. poštanski meštar.

Marko Zović

krojački majstor iz Pazina otvorio je krojačnicu pod imenom

I. Zović

u Puli, via della Bissa br. 26.

Preporuča se našem občinstvu u gradu Puli i okolici, te pošt. vojničkoj posadi, a posebice pak veleč. svećenstvu i učiteljsstvu.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Punta

Plovidbeni red počem od 1. lipnja do 31. listopada 1914.

Redovite pruge po Kvarneru.

Pamat-Krk-Glavatok-Muševica-Omišalj-Mloka svaki dan tamo i natrag.

Uvjetno pristaje u ponedjeljak i četvrtak u Njivama i sriedu u Torolu.

Baška-Vrhnik-Sv. Marak-Sile-Mloka svaki dan osim nedjelje tamo i natrag.

Rab-Baška-Njivka

u utorak, četvrtak i subotu tamo, u ponedjeljak, sriedu i petak natrag.

Plovidbeni redovi badava i franko.

Glavno odpravnništvo:

na Meci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Splitu na gatu u vianšitom

kiosku, telefon 272.

SLAVENIMA PULE I OKOLICE

preporuča

svoje bogato i solidno

SKLADIŠTE

POKUĆTVA

Filip Barballić - Pula

Via Sissano Br. 12. i Via Diana Br. 2.

The želi svoju sadašnju nesigurnu i loše plaćanu službu promjeniti boljom, tko traži dobar i lagan nuzgredni zaslužak, tko utira ugled i pouzdanje kod svojih prijatelja i poznanika, tko se ne boji akvizicijskog posla, kad se mu taj dobro isplati, onaj neka bez oklijevanja slobodi svoj naslov na „Poštni predal 47“, Ljubljana.

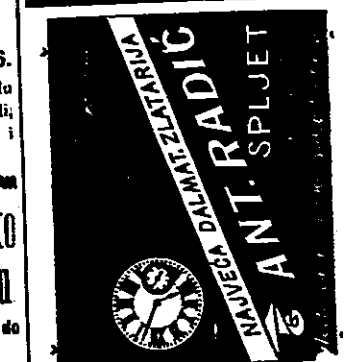
Često se oblači sva običaj, koja si raruči židku uzoraka iz česke knaonice

Marije Jirsové

Nervy Hrádek p. Met. br. 216 (Česka).

Dobiva se 2—5 met. dugih odrezaka zefra, knafesa, flanel, platna kod Zamot od 45 met. za 18 K, najjeftina vrst 40 met. za K 20 franko, a također i polovica zamota K 920000. K 10.

Roba je stalno boje i jakeljvati. Kad naručite poštar čete stakni—naručnici. Uzorci robe badava i franko!

I razna vrstama roba za modica i ženska odjeća razadija uz najjeftinije Jugo-slavenske trgovina
F. Stormacki u Galija (Stajerska)
br. 314.
Plaćite po glavni cjenik o ristu od tureču stvari, koji se svakom putuje badava. Za naručbe iz Srbije, Bugarske, Njemačke i Amerike treba novac poslati unaprijed.

Svatke mora da pogodi!

400.000 i 200.000 franka iznose glavni zgoditci turskih srećaka.

6 vučenja svake godine! Buduć vučenje 1. kolovoza: 475.000 odnosno 375.000 franka i lina iznose svakogodisnji glavni zgoditci skupine 5 odnosno 6 izvršnih srećaka. 13 odnosno 9 vučenja svake godine! Buduć vučenje 1. kolovoza! Mjesecni obrok od K 4 — dalje — Cjeas). naručicima namijenjena su nagrada i premijel

Izjavojenja daje i naručbe prima za „Slovensku i Hrvatsku Narodnu strahu“

Valentin Urbančić, Ljubljana 15.

Pozor!

Pozor!

Velike skladište i zalih

šivaćih strojeva

za krojače, postolare

ma Singer šivaći stroj

za obrt i domaću porabu

K 76.—

sa 5 godišnjim jamstvom)

Dvokolice

Premier Ex la Helica, dvo.

kolica Camie stoji K 150.—. Čestite

poštija brzaka.

Preporuča se: Svoji k svojim

Jos. Deklera i sin

Gorica, via Maniuplo 1.

Istina vaskrse!

(u odgovoru „R. Novinama“, „Pučkom Prijatelju“, „H. Školi“ i mnogobrojnoj gospodi siromašna duha u album!)

Nastala je buna u Izraelu! Uzvrpoljil: se kokoši i telad desirana, pa sve kmeči, loje i kokodače. Famosne „R. Novine“ čč. oo. kapucina digle su ovo posljednje vrijeme oblak prašine u pogledu učiteljskog lista „N. Prosvjeta“; čin dostojan individua, koji istovjetuju pojam Srba sa pojmom delikvent i pračovjek. „P. Prijatelj“ trublja polako otraga, a Marko sa svojom „H. Školom“ pleše poput ostalih majmuna, snivajući o — ministarstvu Čičarije (znajte: on ima pridjevok „od aspiracija“). Izgleda, da se radi o stvari širokih dimenzija, tako me se prostački, infamno, kapucinski napalo, sa strane spomenutih trubljača. Javno mnijenje neupučenih ljudi moralo je biti protiv meni, jer „Ispravke“, koje sam na temelju zakona o tiskopisu slao, izmrcvarilo je uredništvo tako, te je uzelo samo ono, što mu je došlo kao voda na mlin. Ne treba ni da kažem, da je sve to nastalo uslijed oštre kritike, kojom se u „R. N. Listu“ od 19. maja kritiziralo „N. Prosvjetu“! O samoj kritici govorit ću kasnije, a sada spominjem ovo: par dana iza toga rastrubilo se, da sam spomenutu kritiku pisao ja, pa naravno da batina nije uzmanjkalo. Uzrok tim batinama leži u tome, što sam ja dopisnik R. N. Lista, a gg. mi toga nikako ne mogu oprostiti. Ništa čudno! Desio se slučaj, te je ovih dana neki trgovac otklonio prodavanje „R. Novina“, a drugi dan su iste na to upozorile javnost, jer da se iz toga vidi, kako je dotični trgovac imao veze s atentatom na opće žaljenog našeg prijestolonasljednika. Ti su ljudi sve kadri učiniti, zaboravljajući blagu nauku i opraštanje Nazarencu. Ništa čudno, velim, ako su pripravnici u ime religije i proti meni proveli inkviziciju! Ta svi dopisnici „R. N. Lista“ moraju na lomačuli!

Bistrenje:

Budući da se smatram u cijeloj stvari pravednim i bez uzroka napadnut na tako infaman način, ispričat ću ovdje sve po istini, nek se kužni zrak pročisti. Poznato je, da prijašnjih godina nije mogao list „N. Pr.“ uspjevati. Uzroci bili su razni. Na prošlogodišnjoj skupštini istoimenog društva izabran je zato redakcioni odbor, koji će se za list skrbiti. Odbor sastoji od 6 lica. U odboru sam također ja. No kasnije (kad se je odbor sastao), bje podijeljen u dvoje: redakcioni i upravni. Uredništvo preuzeli su gg. profesori u Kastvu. Stvoren bijaše program listu i 1. siječnja 1914. započne list izlaziti. Nakon prvih brojeva izjavio sam svoj loš sud o listu i rekao, da se ne drži programa, da prima sastavke ispod kritike i napokon da izdaleka ne odgovara našim prilikama ni potrebama. S time je bio sporazuman i drugi član odbora, g. Brgić Josip. Daleko bih zašao, kad bih htio svaki sastavak kritizirati, stil, ideje, metodu i t. d. Mnogo manje posla imao bih, kad bih spomenuo ono, što vrijedi, jer toga ima vrlo malo, osim Nazorovih stvari. Ne, ni toga ne ću da činim. Kompetentni su kolege diljem Istre, od kojih su mi mnogi u tom smislu govorili, a ni cigli jedan pohvalno. Nekoji su mi to učinili i pismeno. Ne ću spominjati drugih, osim Tome Jedrlinića, koji mi o Vazmu na parobrodu reče, da je list vrlo loš i da sramoti istarsko učiteljstvo. Prof. Jakca je nazvao, čini mi se, riječima „zračni filozof“, a prof. Šepića i Mučala „prepisivači“ (neka se točno pazi, kako se je taj Tomo izjavio, jer ćete kasnije vidjeti, kako se on znađe preko noći metamorfozirati). Kako je taj g. oštro sudio o listu i o suradnicima, nije tom zgodom trebalo da i ja još pomognem, pa sam izjavio, da treba imati malo obzira i da se ne može na laku

ruku baciti sve u koš. Je li istina, Tomo? — Na povratku od vazmenih blagdana sastalo se nas više kolega i poveo se razgovor o našem listu. Sud je bio općenito loš. Tu bijaše dogovorno sastavljen članak proti listu, a budući da sam ja spomenuo i sud Jedrlinićev ne spomenuvši imena, ušle su u članak i njegove riječi „prepisati“ (moram javiti, da se je ta riječ dopala kao dobar vic). Članak bijaše predan meni, da ga reviram, no kako je naličio pamfletu, (svatko je nešto „zabrusio“) morao sam ga prepisati i neke stavke ispustiti, da može pred javnost. I tako je izašao još preoštari. Pred uredništvom „R. N. L.“ sam na želju drugih preuzeo sam odgovornost, potpisavši sam popratno pismo, jer — „Ti si tamo poznat“. Nekako je došlo na javu i siromah Zec plaća. No, hvala Bogu, živa glava dugovanje plaća, i evo me, da i nadalje sam nosim odgovornost! — Par dana iza toga pošao sam u Opatiju. Tu nadjem kol. Brgića i Šepića (mladjega; profesora sina) i priznam im sve potanko, što je na stvari. Rekoh i to, da rijetko vidjam odbornike, da je članak pisalo više njih, i da mi je rekao Jedrlinić, da je poslao neku sabranu svotu kao dar društvu, a to da nije u listu bilo javljeno. I sud Jedrlinićev o listu sam im priopćio, držeći nešto do toga čovjeka. A rekao sam samo ono, što je on meni na parobrodu. Pamтите još i ovo: Brgić i Šepić su jedini, pred kojima sam uopće o toj stvari razgovarao. Karakteristično!! A sad slušajte! Ako ste slučajno kod jela, gledajte da Vam ne pozli! Ovih dana dobijem pismo od Jedrlinića, kakvo još nije ljudska ruka napisala. Evo ga:

„Zeče! Čitao sam onaj tvoj člančina u „R. N. Listu“ proti „N. Pr.“ Upravo miriši po zečevini. Onakva šta može izrigati, izbljuvati jedna podla žrtva svojih ambicioznih strasti! Redaktor! Zašto se nisi prije zahvalio na časti? Jeli te odbu izbacio iz kuća? Škandalozan si čin učinio, uvrijedio si sve poštene učitelje u Istri (op. p. sjetite se što je Tomo govorio na parobrodu, pa se križajte!), a sebi si prilijepio na čelo žig sramote, koji ćeš nositi do svoje smrti. Nema tu više zanjana (što je to?) ni opoziva. Pa da si se barem potpisao!!! Bile te je i sram i strah, jer si znao, da radiš nešto nepošteno!!! A da ne budeš sam, brblješ kao papiga, koja nema znanju u glavi nego na jeziku, brblješ naokolo, da je tu bio cijeli komplot učitelja, a među ove strpao si i mene (ove riječi dobro zapamtite. Smijati ćete se kasnije!) Jeli to moguće govoriti?? Jeli to uopće istina, što ja čujem??? (a što čuješ, Tomić, za Boga?) Zar ti je već tako pamet potamnila, zar su ti moždani sagnjili, zar ti je tako jezičina tvoja, ona pogana i duga jezičina narasla, da i poštene ljude po kutovima napadaš!!! Zar se bojiš biti sam kao krivac? (Ne, Tomo, ne!) Odgovori mi na ovo pismo, da imaš ikoliko obraza, pa ubori ovo, što ja ovdje navadjam, da ti lice ostane čisto. No bojim se unaprijed. Ako ni to ne možeš, onda ako si čovjek, dodji na skupštinu u Trst, pa se tamo ispričaj. t. j. dokaži, da nisi ti ono pisao. Dok ovo ne izvršiš, držat ću te prostim telatom, papagelom, denuncijantom, štreberom, beskarakternim dvo-nošcem, kojemu se ne pristoji da ide uspravno!!! Srami se i ne kaži se bez koprene ljudima, da ti koji ne prilijepi moralnu čušku, a zaslužio bi, da te koji nogom izbaci! Ako možeš, piši na adresu: Tomo Jedrlinić, učitelj, Vrbnik-Gorica ot. Krk“.

Jeste li kada takva šta čitali? Bačva, što ima to i daje. Sanatogen i Kola-Dultz, Tomo, dok ne bude kasno, jer još korak, pa smo bliže Stenjevcu... Ali sad dolazi lijepo:

XLV.

iz četvrtka dne.

ne se vraćati i ne šalje, ne primaju, običnom dnev.

magazin broj K 230 a. pisma.

više političara je se u Pal.

koji to h., ali u Pal. tili list.

sva nalazi se i dr. V. kamo oko se izmisljelo.

u Trstu.

i talijanske najjačoj kuli i toj gradskoj tu 1198 glasiljane 3019; daska kotara četel talijan- iet gradskih glasova, dakle o više od tri

nške glasove reimo našoj znika, od ko- Naših 12 za- je sa 7960 izabrana sa razmjernu ta- skupnika je glasova, dok glasova.

toj koristi sve- a bira 8 za- ka (ova) put iore i jedan Naša 4 za- an sa 35.794 tova, dakle se nego li 2

kako je iz- avene nepre- a bili ve- unijemio, da zastupnika a sava bira 19- se da imamo od Talijana; urijama. Ali ne trljja, trg- jed, koje sa zastupnika i etion, moć t

jeljak doznali en tametnji radi nekakve koj tragediji. finodolca, ta je isti mo- enuteg čina. škalec Hrvat maš, dakle i se je čovjek sava mogao koj tragediji,

demokrat prema 23 od talijansko liberalne stranke, te ako budu ova dva posljednja stajali iskreno i oštrijno u opoziciji proti vladajućoj kliti kamorere, to bi ova imala u sklopu biranih zastupnika većinu samo od dva zastupnika.

Spomenali smo već, da su članovi istarskog sabora još tri istarska biskupa po stvom dostojanstvu sa jednakim pravima i dostojanstva biranih zastupnika. Od sada- nje trojice istarskih biskupa dva su Sla- vana, a treći (dr. Pedersoli) rođen u Dalmaciji po rodu je Talijan iz Tirola, a listu ga inače kao vrlo pravedna, poštena

istre. Zauzjeva pak, on moramo i na po- pustiti od naših „pretjeranih“ zahtjeva. Scenismo da nam nije takko odgovoriti na ovu izjavu dra Rimca. Talijani Istre su u Istri od uvijek na vlasti; oni imaju u rukama pntem vlasti av, gospodarsku, političku i administrativnu moć, dakle oni moćju svoje vlasti dlele našem narodu onoliko i onako kako sami hoće, dapače tvrdimo, da su negde našem narodu d- vali neko samo zato, da sebi time pri- bave stotruko više koristi. Po tome pr- tamo gosp. dra Ruzić u čemu možemo mi da pogledamo nešto, kad čitla nema- mo ili bolje ne posjedujemo nikakvih prava.

rođa 26.980 glasova, za Talijane 20.725, za kršć. socijale 5267, za socijaliste 5475, za uvarine 459. Prema godini 1908. palo je na našu stranku više 9379 glasova a za talijanske 7163 više.

U ovim izborima palo je dakle na našu stranku 16.350 glasova više nego li za ta- lijanšku liberalnu stranku, koja vlada u Istri. Ako pribrojimo Talijanima sve glas- koje se pale proti našim kandidatima, onda proizlazi, da je za prošlih izbora palo naših čistih slavenskih glasova još uvijek za 6049 više, nego li za sve ostale stranke.

to nam je nepojmljivo. Moguće da je po- rriedi izkovo nesporazumijevanja ili krive shvaćanje. Sadržna istraga će svakako doznati, što je istina u toj stvari.

Koncert hrv. najetnika. Doznali smo, da se osnovale pripravnica društvo beljih opernih i operetnih pjevača i pje- vačica hrv. kazališta u Zagrebu i Opatju. To društvo sastoji od gospođa Korolec, Lovćenca, Polakove i Gromova, te od gg. Bekovića, Strmea. Te priznale ale prirediti da jedan turneja po Hrvat. Primorje i Dalmaciji, gdje će u većim mjestima privrediti po jedan koncert, be-

Bennati a najac
voda i prvak tabja
Srećko Bennati, ala
bora u razreda ob
pućani neče da tni
sinjorota. Ali da r
ljagu smote i ub
pravka Bennati a
ničke komore. I z
obetnice komore i
prvak istarske kam
klike u Istri g. Se
jednoglasno sa 13.

Sedam zastupn
nika. U ponedjelju
posljednji zastup
ponedjeljak izab
nička komora dra
Zarotti-a) sa uelo.

U utorak pak i
posljednika pet za
glasova. Točne po
u drugoj kuriji i
janske novine mu
sova, koje su dobi

Tako se eto sta
istarskom saboru,
o talijanstva Istre.

Trideset tisača
je 19 pravih nar
privilegijama lju
Pa tiče se xvati „

Dvije skupštine
Po starom hrvati
rodei učitelja i u
tabora: jedni u
svjeta" a drugi u
Svako od tih de
svoju novine, pod
U njima čitamo,
teljako društvo „
dne 16. srpnja 11
sine glavnu godiš
rijama „Pučkog S
nim redom: 1. f
Čitanje zapisa
3. Izvješće odbor
bora. 5. Naka pe
daje dr. Stojan E

2) hrvatsko uč
Prosvjeta" za list
dne 18. jula 1914
u dvorani „Slova
Dom) redovita gl
ovim doevnim red
po predsjedniku.
zapisnika zadnje
vjeće: a) tajnika
nog glasila, c) b
odborna za uređj

Sva

40

6 va

475.000

ditaji g

13 odnosa

Kjesečni o

Izjavajenja d

*****

Pozor!

Važno sklađite

šivači

— za kroj

Singer šivači stroj
za obrt i domaću porabu
K 76.—

sa 5 godišnjim jamstvom!

Dvokolica

Premier Et la Helica, dvo-

kolica Courier stoje K 160.—. Čestitao
pobijte franko.

Preporuča se: Svoji k svojim

Jos. Dekleva i sin

Gorica, via Kusilepla 1.

Gdje sam ja kazao, da je u komplotu bio i naš Tomo? Zar
su mi zbilja moždani sagrijili? Ne vjerujem. Bježi, Zeče, u
Opatiju do Brgića i Šepića, **jedinima**, kojima si o stvari
govorio! Možda su oni što krivo javili Tomi? I zbilja sastadoh
se s njima i doznah, da je Tomi pisao Šepić. Što? Nije me
brige! Ja sam od njih zahtijevao tekao, da mi istinu kažu, što
sam im ja rekao. I evo, oni su bili dobri, pa mi dapače i pi-
smeno dadoše napisane moje riječi:

„Najprije se je govorilo o autoru članka i tu je Zec izjavio,
da nije sam pisao, nego više njih. Nato Zec zapita: „A šta
se prinosi ne objavljuju u „Narodnoj Prosvjeti“? Tužio mi se
Jedrlinić, da je poslao stanovitu sabranu svotu, a nije bila ob-
javljena. I eto, onaj izraz „prepisivači“ jest njegov.“

Ivo Šepić, v. r.
učitelj.

Josip Brgić, v. r.
učitelj.

Na pitanje, kako se imu shvatiti posljednja rečenica, iz-
javiše: da je u riječ pred tobom Jedrlinić rekaó, a ne de je
on sudjelovao". Bravo! Pošteno! A ti, Tomo?! Jeli i tebi tako
javljeno ili nije, to me nije briga. — Tomi sam pisao pisano
puno flegme i pozivam ga: „Valjda znaš, da uvrjede u za-
tvorenom pismu nisu u Austriji kažnjive. Radi toga, ako si
junak, javi mi ono isto u kraće na otvorenoj dopisnici; nečeš
li tako, opozovi sve uvrjede, pa ću ti oprostiti. Ne učinis li ni
prvo ni drugo, smatrat ću te kukavicom i putem novina jav-
nosti prikazati". — List je preporučan, pa ga Tomo mora do-
biti. Čekam odgovor.

***

U DRAGI MOŠČENIČKOJ, dne 7. srpnja 1914.

Sad neka javnost sudi i zaključiti: u čemu sam ja kriv?
Jasno je, da će klerikalci i nadalje na mene navaljivati. Zna-
demo zašto Medju kolegama oko „N. Pr.“ nemam u toj stvari
neprijatelja, osim možda koga ala Tomo, što se preko noći
metamorfizira. Ipak nešto hoću da povučem: Ako se iz onog
članka može zaključiti, da se i o Nazoru loše sudi, neka se
primi do znanja, da ga u velike cijenim i smatram velikanom
u našoj književnosti. Ništa drugo ne povlačim, a ni toga ni-
sam mislio reći u onom članku. Ostala gospoda od odbora
ljute se i vele: „ništa zato, da kaže svoj sud makar i loš, ali
ne pred javnošću, nego na sjednici". Odgovaram: Javno mni-
jenje mora se javno iznositi, a sjednica ili nije bilo ili me
niste zvali. Dakle? Gospodo, treba malo poštivnosti. Ja sam
suradnik, pa sam pišući proti suradnicima za javno dobro i proti
sebi pisao. Jesam li se još mogao i potpisati? Neumno! Moja
je namjera jasna: iznesti javno mišljenje, neka se list poboljša!

Kad su razni štreberi vidjeli, kako sam s raznih strana
napadnut, navalili su i oni moji neprijatelji iznova. Osokolili
se! N. pr. onaj opće poznati zakukuljeni židov može se podi-
čiti i novim muzejem novina, koje su proti meni pisale. Da-
pače i sa jedne više strane digao je netko uši, jednom već
spuštene. Za sada samo ovo.

Evo istine onima, koji su je željeli! Koga svrbi, nek se
češe, a ja mirno sjedim, ko da ništa nije, uvjeren, da sam u
svojim poštivnostima učinio dobro djelo.

Jedna poruka: a) našima: ne dajte se rastjerati, jer
to je cilj svega nemira u Babilonu!
b) vama: pucajte, istina je gubljal!

Nikola Zec.

P. n. g.

Alfa

Posrednik! posebna naprava za
pečenje rakije i šljivovica.
Naprava za isparivanje posuda
od vina i piva. — **OSOBITO ZA**
MEMORIAL BOJA.
Mon. društvo ALFA SEPARATOR
BRČO, XIIA.